
Referat fra telefonmøte i Fagrådet for geit

Tidspunkt: 20. februar 2019 kl. 12:30-14:30

Følgende deltok på møtet:

Fagrådet for geit: Sigurd Vikesland, Marianne Rønning, Tormod Ådnøy, Helga Kvamsås

Forfall: Hege Gonsholt og Hilde G. Marvik

Direktevalgte geiterepresentanter: Gro H. Arneng, Jo Risløv, Hallvard Veen

Administrasjonen i NSG: Lars Erik Wallin, Thor Blichfeldt og Ingrid R. Østensen (sekretær)

Sak 2 Økonomien i geiteholdet framover

Sakliste:

1. *De økonomiske framtidsutsiktene for geitenæringa*
 - a) *Reduserte kvoter/forholdstallet*
 - b) *Økt omsetningsavgift*
 - c) *Prisharmonisering/prisreduksjon i TINE (ned til kumelkpris?)*
 - d) *Økte kvalitetskrav til geitemelk?*
2. *Hva bør NSG gjøre for å bidra i positiv retning i forhold til de negative signalene/tiltaka vi har fått?*

Bakgrunn for saken:

Frustrasjonen er nå stor ute hos geitebøndene da reduserte kvoter/forholdstall, prisreduksjon på elitemelk og økt omsetningsavgift fører til redusert økonomi i geiteholdet framover. TINE har varslet at de skal vurdere ytterligere pristilpassing mellom geitemelk og kumelk.

1. *De økonomiske framtidsutsiktene for geitenæringa*

Saksutredning:

a) Reduserte kvoter/forholdstallet

Forholdstallet for geitemelk er ytterligere redusert, fra 0,96 i 2018 til 0,94 i 2019.

Produksjon og behov 2018, prognoser produksjon og behov 2019

Tabellen nedenfor gir en oversikt (i millioner liter) over behov (estimat) 2018 og faktisk leveranse i 2018, prognose behov 2019, og revidert prognose 2019. Den er basert på følgende to kilder:

- Brev fra TINE datert 28. november 2018 i forbindelse med fastsetting av kvoter for geitemelk kvoteåret 2019.
Hentet fra TINE medlem sine hjemmesider > Aktuelt > Nyheter
<https://medlem.tine.no/aktuelt/nyheter/nyheter/tines-anbefalinger-til-kvotedr%C3%B8ftingene-5.desember-2018>
- Landsprognoser geitemelk februar 2019
Hentet fra TINE sine hjemmesider, www.tine.no/markedregulator > Prognoser
<https://www.tine.no/markedregulator/fakta-og-prognoser/prognoser-kumelk-og-geitemelk>

Geitemelkproduksjon og anvendelse	Estimat 2018	Prognose 2019
Brunost	10,8	11,2
Hvitost	3,3	3,3
Konsum og småskala	0,2	0,3
Lagerendring ekte brun geitost	1,7	-
Sum kommersielt behov	16,0	14,8
Frozen Curd	2,8	3,4
Fôr	0,5	0,8
Sum ikke-kommersiell anvendelse	3,3	4,2
TOTALT	19,3	19,0
Leveranse 2018 (TINE RÅVARE feb. 2019)	20,0	
Prognose 2019 (TINE RÅVARE feb. 2019)		19,7

I 2018 ble den faktiske leveransen 20,0 millioner liter. Hvis det kommersielle behovet ble som estimert, går (hvis vi følger TINE sin terminologi) 17 % av den produserte geitemelka til ikke-kommersiell anvendelse. Frozen curd, menneskemat som går til (ulønnsom?) eksport, utgjør 14 % av produksjonen.

Prognosen 2019 viser at den ikke-kommersielle anvendelsen vil øke til 22 % fordi vi ikke kan ha ytterligere oppbygging av lager.

I tillegg til produksjonstallene fra TINE, produseres og anvendes det 1,1 millioner liter til småskala osteproduksjon.

Fra drøftingen:

TINE deler inn behovet for geitemelk i kategoriene *kommersielt behov* og *ikke-kommersiell anvendelse*, se tabell over. Frozen Curd er et produkt som blir laget for og konsumert av mennesker. Det bør derfor ikke settes i samme kategori som geitemelk som går til fôr. Frozen Curd fungerer i dag som reguleringsprodukt for geitemelka og er et viktig produkt for meieriet på Haukeli. Vi krever at TINE flytter Frozen Curd ut av kategorien *ikke-kommersiell anvendelse* og over i kommersiell anvendelse. Gruppen kommersiell anvendelse vil alltid inneholde produkter som er mer eller mindre lønnsomme.

TINE har ikke lenger en strategiplan for geit, da den forrige gikk ut ved årsskiftet. Fagrådet ønsker informasjon om hvilke tiltak som iverksettes for å øke salg av geitemelksprodukter framover.

b) Økt omsetningsavgift

Omsetningsavgiften økes med 6 øre, fra 6 øre/l i 2018 til 12 øre/l i 2019.

Fra drøftingen:

Det er naturlig at omsetningsavgiften øker når det er overproduksjon på melk. NSG aksepterer dette.

c) Prisharmonisering/prisreduksjon i TINE

TINE opplyser at det utbetales i gjennomsnitt 1,25 kr per liter mer for geitemelk enn for kumelk. Forskjellen i tørrstoffbetaling, 0,94 kr, forklarer mye av forskjellen i utbetalingspris.

Styret i TINE har vedtatt at basisprisen for melk settes ned med 10 øre fra 1. januar 2019. I tillegg har de vedtatt å redusere elitemelkstillegget med 10 øre per liter og tillegget for lavt innhold av frie fettsyrer på geitemelk med 10 øre, gjeldende fra 1. mars 2019.

Fra drøftingen:

Sigurd etterspør statistikk der man kan sammenligne fordelingen av utbetalingen for kuprodusenter

og geiteprodusenter. Det er ca 7500 kumelksprodusenter som produserer ca 1435 mill. liter melk, mens det er ca 270 geitemelksprodusenter som produserer 20 mill. liter melk. Det er grunn til å tro at den drastiske nedgangen i antall geitemelksprodusenter de siste 10 år har resultert i at vi sitter igjen med de dyktigste produsentene. Vi bør finne ut om de beste kubesetningene får en like høy melkepris som de beste geitebesetningene. Kanskje er det berettiget med en høyere gjennomsnittspris for geitemelka fordi geiteprodusentene jevnt over leverer bedre kvalitet med et høyere tørrstoffinnhold? Det krever betydelig større arbeidsinnsats og flere geiter for å produsere samme mengde geitemelk som kumelk og det vil være naturlig at geitemelka har en høyere pris.

Fagrådet er bekymra for hvilke ringvirkninger lavere geitemelkepris vil føre til i geitenæringa. Det er ei allerede svært liten og sårbar næring. Kutt i melkeprisen slår direkte ut i lønnsomheten.. I forbindelse med sanering har mange investert tungt. Kalkylene er basert på 100 % kvotefylling, et forholdstall på 1,0 og melkepris som før årets kutt. Ved ytterligere prisreduksjon på geitemelk er det stor fare for at flere produsenter slutter.

d) Økte kvalitetskrav til geitemelka?

Fra drøftingen:

Det er ikke kommet signaler fra TINE om at det kommer strengere kvalitetskrav på geitemelk i umiddelbar fremtid. Sporeanalyser vil mest sannsynlig innlemmes og kanskje bli en del av kvalitetsbetalingen etter hvert.

TINE skal utrede nytt kvalitetsregelverk for ku- og geitemelk. Marianne Rønning og Rune Myklebust er de to geiteprodusentene som er med i referansegruppa. Arbeidet startet opp høsten 2018, og skal ut på høring vinteren/våren 2019. Tørrstoffbetalingen kan bli delt opp slik at det betales ut i fra hver enkelt tørrstoffkomponent, laktose-%, fett-% og protein-%. Det er også foreslått at inndelingen i kvalitetsklasser skal erstattes med et glidende betalingsystem.

Thor informerte om at TINE på et møte i februar 2019 om forskningsbehov i geitenæringa har gitt et tydelig signal på at de ikke ønsker en ytterligere endring i sammensetningen av melka når det gjelder forholdet fett/protein. Dette er noe NSG og Fagrådet må ta med seg videre i diskusjonen om vektlegging av tørrstoffprosent i samlet avlsverdi.

2. Hva bør NSG gjøre for å bidra i positiv retning i forhold til de negative signalene/tiltaka vi har fått?

- Markedssituasjonen på geitemelk blir programpost på Årsmøte i NSG 14. mars 2019
 - Direktevalgt geiterepresentant Gro Arneng orienterer og legger fram sine synspunkter rundt saken
 - TINE blir invitert for å orientere om
 - Utviklingen i kvalitet de siste 5 årene og kvalitetsbetaling
 - Markedssituasjonen på geitemelk
 - Framtida for produkter med svak lønnsomhet (f.eks. Frozen Curd)
 - Hvilke tiltak er satt inn den siste tiden for å øke salget av geitemelksprodukter
- Styret i NSG skal informeres jevnlig om markedssituasjonen på geitemelk
 - Sigurd har ansvaret for å følge opp dette
- NSG skal i god tid før kvoteforhandlingene jobbe opp mot TINE og faglaga
- NSG skal spille inn til årets jordbruksforhandlinger at grunntilskuddet for geitemelk skal økes
- Fagrådet for geit skal uttale seg om forslag til nytt kvalitetsregelverk når dette kommer ut på høring